

**Інформаційна довідка**  
**щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України**  
**«Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування»**  
**щодо підтвердження страхового стажу»**  
**(реєстр. № 13705-1 від 08.09.2025)\***

***Анотація.** В інформаційній довідці представлено результати аналізу пропозицій, передбачених проектом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» щодо підтвердження страхового стажу» (реєстр. № 13705-1 від 08.09.2025).*

***Ключові слова:** трудові відносини, пенсія, стаж роботи, страховий стаж, Пенсійний фонд України, електроні інформаційні системи.*

**Вступ.**

Згідно з частинами першою і другою статті 46 Конституції України<sup>1</sup> громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення.

Під час широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України знищено значну кількість архівних документів підприємств та організацій, зокрема й тих, що підтверджують трудовий стаж працівників. Таким чином, чимала кількість громадян стикається із труднощами під час оформлення пенсії чи соціальних виплат. Непоодинокими є випадки, коли відсутність документів, що підтверджують трудовий стаж, стає на заваді реалізації громадянами їхнього права на соціальний захист і забезпечення.

Метою удосконалення законодавства про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування, зокрема в умовах дії правового режиму воєнного стану, є запровадження додаткових законодавчих гарантій реалізації соціальних прав людини і громадянина.

**Основна частина.** Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» щодо підтвердження страхового стажу» (реєстр. № 13705-1 від 08.09.2025) (далі – законопроект) має на меті удосконалення та спрощення механізму врахування стажу роботи до страхового стажу у разі відсутності необхідних документів (внаслідок знищення підприємств, втрати архівів, тимчасової окупації території України) та, відповідно, реалізацію права громадян на належне пенсійне забезпечення<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

<sup>2</sup> Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» щодо підтвердження страхового стажу». Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/57287>

Законопроектом передбачається внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»<sup>3</sup> (далі – Закон). Зокрема, новою редакцією частини першої статті 44 Закону пропонується встановити, що у разі відсутності в державних інформаційних системах відомостей, необхідних для призначення (перерахунку) пенсії, територіальний орган Пенсійного фонду України інформує особу про відсутність таких відомостей та необхідність їх подання (за наявності) у порядку, визначеному правлінням Пенсійного фонду України за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення. Частину першу статті 64 Закону пропонується доповнити пунктом 1<sup>1</sup>, згідно з яким надати право виконавчій дирекції Пенсійного фонду України та її територіальним органам отримувати й використовувати відомості з державних електронних інформаційних систем та реєстрів, що містять відомості про трудову діяльність, заробітну плату, сплату страхових внесків та інші дані, необхідні для призначення (перерахунку) пенсії. Також пропонується зобов'язати виконавчу дирекцію Пенсійного фонду України та її територіальні органи надавати в межах своєї компетенції допомогу в отриманні документів, необхідних для призначення (перерахунку) пенсії. Крім того, пропонується розширити перелік періодів, що зараховуються до страхового стажу для визначення права на призначення пенсії згідно зі статтею 26 цього Закону, та встановити, що для зарахування до страхового стажу періодів трудової діяльності та інших періодів до 1 січня 2004 року за відсутності необхідних документів про трудову діяльність використовуються відомості державних електронних інформаційних систем та реєстрів.

Зазначений законопроект є альтернативним до законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтвердження стажу роботи (страхового стажу) військовослужбовців та інших осіб у разі втрати документів внаслідок збройної агресії або тимчасової окупації» (реєстр. № 13705 від 27.08.2025).

Розглянувши законопроект, вважаємо за доцільне висловити таке.

Пропоновані до частини другої статті 64 Закону зміни щодо встановлення обов'язку виконавчої дирекції Пенсійного фонду України «надавати в межах своєї компетенції допомогу у отриманні документів, необхідних для призначення (перерахунку) пенсії» заслуговують на підтримку, особливо в аспекті удосконалення організації збору відомостей про стаж роботи особи. Водночас із метою дотримання техніко-юридичних вимог, вважаємо за доцільне пропонований законопроект пункт 13<sup>1</sup> частини другої статті 64 Закону викласти в такій редакції: «у межах своєї компетенції сприяти в отриманні документів, необхідних для призначення (перерахунку) пенсії».

Потребує обговорення пропозиція щодо включення до страхового стажу для визначення права на призначення пенсії періодів «роботи на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, за які не сплачено страхові внески (єдиний внесок), за наявності

<sup>3</sup> Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України № 1058-IV від 09.07.2003 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

у страхувальника заборгованості зі сплати страхових внесків (єдиного внеску) і за умови подання ним за такі періоди звітності щодо нарахування страхових внесків (єдиного внеску) у розмірі не менше мінімального страхового внеску відповідно до законодавства». Відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»<sup>4</sup> платником єдиного внеску є роботодавець – підприємство, установа, організація, інша юридична особа, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством. Згідно з частиною дванадцятою статті 9 зазначеного Закону єдиний внесок підлягає сплаті незалежно від фінансового стану платника.

На нашу думку, включення до страхового стажу для визначення права на призначення пенсії періодів роботи на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, за які не сплачено страхові внески (єдиний внесок), за наявності у страхувальника заборгованості зі сплати страхових внесків (єдиного внеску) і за умови подання ним за такі періоди звітності щодо нарахування страхових внесків (єдиного внеску) може спричинити низку ризиків, пов'язаних із неможливістю забезпечити право особи на пенсійне забезпечення. Вважаємо, що це питання залежить від подальшого удосконалення законодавства щодо банкрутства, зокрема Кодексу України з процедур банкрутства<sup>5</sup>.

#### **Висновки.**

Питання вдосконалення законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування з метою забезпечення реалізації права громадян на належне пенсійне забезпечення є надзвичайно важливим. Аналізований законопроект вбачається актуальним, адже його метою є удосконалення та спрощення механізму врахування стажу роботи до страхового стажу у разі відсутності необхідних документів (внаслідок знищення підприємств, втрати архівів, тимчасової окупації території України).

*Дослідницька служба  
Верховної Ради України*

*\* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

<sup>4</sup> Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України № 2464-VI від 08.07.2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

<sup>5</sup> Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України № 2597-VIII від 18.10.2018 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>